

NADAL DE FRED I DE DOL...

per Pere PURCALLES

El 25 de desembre d'enguany, farà vint anys que el gran cabdill i bon governant Francesc Macià, va morir; deixant, amb la seva mort, una incertitud que es reflectia en els rostres dels catalans en tots els recons de Catalunya amb un silenci respetuós. S'havia esllanguit la vida del primer President de la Generalitat restaurada, i el nostre poble, encara poc avesat en governar-se autòmicament, tenia per les seves institucions vernacles. Car, amb la seva figura esbelta, mirada reflexiva i evocadora, hom veia en ell, a més del cap, l'ànima de la nostra pàtria.

Tothom recordava aquell 14 d'abril que, a les dues de la tarda —o més concretament: un quart de tres—, Lluís Companys amb la seva audàcia i sang freda havia proclamat, a Espanya, des del balcó de l'Ajuntament de Barcelona, la República, i que unes hores després Francesc Macià proclama des del balcó del Palau de la Generalitat la República Catalana, enardit per la fe posada en el nostre poble i segur de la seva acció. (Cert que aquella República tingué una curta vida, però no podem negar que davant les dificultats momentànies, amb una visió assenyada no va dubtar en escollir en aquells moments la solució que esqueia a Catalunya).

Francesc Macià era un gran català i un fervorós patriota, mogut per dos ressorts humans i esperituals, que feien de la seva postura ideològica una mística evangèlica que evolucionava entre dos pols, i s'armonitzava, en la intimitat del seu idealisme humà i sentiment nacionalista. Estimava Catalunya i creia en ella.

La seva flama idealista era com un ramell de flors: simbolitzava la fe, l'amor, la lluita, l'austeritat i l'abnegació.

Era el nostre President un home de nobles i enlairats sentiments, afable amb els amics i respetuós i correcte amb els enemics, conciliador i enèrgic a la vegada en tots els problemes que afectaven la llibertat de la nostra terra; però intransigent amb aquells que posaven a prova el seu abrandat patriotisme, que havia convertit en un escull invulnerable a totes les tempestes que amenaçaven la tranquil·litat i la seguretat de la pàtria.

Jo sóc dels que crec que Macià no havia sentit mai l'antiespanyolisme, amb tot i ser un nacionalista català irreductible. Penso que el seu ideal era assolir la llibertat absoluta de Catalunya, però ben avingut a formar part d'una Confederació amb els altres pobles d'Espanya, o de la península ibèrica. I, diem això, despullats de tot esperit polèmic que pogués ferir el record del seu prestigi polític i patriòtic.

Francesc Macià, recollia, a l'entorn de la seva lluminosa personalitat, virtuts tan personals que feia que, amb la seva mirada bondadosa i sentimental, persuadís als qui el contradien. Gens orador però vident, tenia el mèrit d'imposar les seves conviccions; puix que el seu abrandament, que no s'exhauria mai, el seny encomanador i encoratjador, el sentit polític sutilíssim i ferma inquebrantable, eren exemple de virtuts que faran recordar-lo i estimar-lo a través dels temps.

La seva vida recta i fe patriòtica són arrels clavades a la nostra terra, i els soles llaurats per ell i la llevar escampada, és prometença de bones collites, perquè han aprofundit en el rocam del subsòl cercant la saba que, en un procés de simbiosi, reflectirà tard o d'hora en tots els catalans, com un guiatge esperitual que farà triomfar l'essència de la seva ànima liberal i humana.

Però a Francesc Macià no hem pas de recordar-lo solament en l'íntim refugi enyoradís i resignat del nostre cor; el millor record que podem dedicar-li és seguint les seves petjades. Amb la gesta de Prats de Molló —si volen sense eficàcia a l'interior d'Espanya—, s'obriren les enciuses de totes les mars tancades i el problema de Catalunya va quedar plantejat al món sencer. Ell sabia que tot fruit de progrés, i sobretot les conquestes de les llibertats humanes i nacionals, s'obtenen amb l'esforç i el sacrifici dels homes.

No vull acabar aquest meu article sense fer conèixer un fet rigorosament històric, el qual evoca els sentiments generosos i humans del nostre enyorat primer President.

Pocs dies després d'haver fracassat l'intent revolucionari que a l'any 1917 tingué lloc a casa nostra i pel qual Francesc Macià s'exilià, ens trobàvem amb ell mitja dotzena d'amics asseguts al voltant d'una taula de la terrassa del Palmarium, de Perpinyà. Tot d'una, Alejandro Lerroux, que acabava d'entrar a França, fugitiu de Catalunya, acompanyat de Josep Torroella i Jaume Vilarrasa de Port-Bou, s'adonà de don Francesc, i vingué a abraçar-lo, bo i dient-li que a la nit ells dos havien de parlar llargament.

S'acomiadaren. Però tot seguit a Macià li agafà una excitació nerviosa, que li féu dir: "—Ara afusellaran a Marcel·lí Domingo; però hauran de fer el mateix amb mi, perquè demà retornaré a Barcelona". No el vàrem poguer convèncer. L'endemà, amb un altre amic, vàrem acompanyar-lo a Port-Bou, presentant-se a les autoritats.

No obstant i això, però, ni la "Jefatura" de Policia ni a la caserna de la Guàrdia Civil no el varen volguer detenir.

—No he rebut cap ordre de detenció contra vostè —li digué el capità de la guàrdia civil.

De totes maneres, davant la insistència de Macià, car volia anar a la Ciutat Comtal fos com fos, aquell cap de la guàrdia civil de la frontera va telegrafiar a la Capitania General, bo i comunicant-los que el diputat Francesc Macià arribaria, a les set de la tarda, a Barcelona, en tren.

Sortosament, no va passar-li res. I, en canvi, la seva presència i les seves declaracions varen alleugerir moltíssim la responsabilitat del diputat republicà per Tortosa.

Aqueixa reacció de Francesc Macià, en un moment ben perillós, per cert, ens dibuixa el caràcter, la valentia i l'esperit de companyarisme del nostre primer President, i si bé honora a ell, també honora als catalans.

"Catalunya caigué lluitant i amb sang, i per això Catalunya s'ha pogut tornar redreçar d'una manera digna. Només els pobles que cauen d'una manera digna, arribada llur hora, es tornen a redreçar..." FRANCESC MACIÀ.